

Adam Balicki

PRACE PARLAMENTARNE SEJMU USTAWODAWCZEGO 1919–1922 NAD REWINDYKACJĘ DÓBR KOŚCIELNYCH SKONFISKOWANYCH PRZEZ CARAT

Po powstaniu styczniowym społeczeństwo polskie, a zwłaszcza Kościół Polski i duchowni zostali poddani strasznym represjom przez władze carskiej Rosji. Księża masowo skazywani byli na śmierć lub wywożeni na Syberię. Kościół Polski – ostoja polskości, został zaatakowany w szczególny sposób. W 1865 roku rząd dokonał konfiskaty dóbr kościelnych i przestał wypłacać duchownym pensje rządowe. Ponadto w 1867 r. wszyscy biskupi zostali podporządkowani Kolegium Duchownemu w Petersburgu. Ograniczenie praw Kościoła katolickiego oznaczało zupełne uzależnienie tej instytucji od władz carskich.

Sejm ustawodawczy obradujący w latach 1919–1922 podjął próbę rewindykacji dóbr kościelnych, skonfiskowanych przez carat. Rozwiązując tę kwestię, Sejm pracował m. in. nad zwrotem dóbr klasztoru w Dubnie Braciom Misjonarzom Bosym, także domagał się zwrotu kościoła w Głębokiem parafii rzymskokatolickiej. Podjęto również próbę przyznania ojcom Karmelitom Bosym w Lublinie prawa własności do ich klasztoru, skonfiskowanego przez rząd carski. Rozstrzygnięcie tych problemów w przytoczonych wyżej sprawach nie było łatwe. W sprawie wspomnianych nieruchomości krzyżowały się interesy Kościoła prawosławnego, Kościoła rzymskokatolickiego, jak również państwa, gdyż władze nie rezygnowały z chęci przejęcia tych dóbr na rzecz skarbu państwa. Posłom sejmu ustawodawczego nie udało się przyjąć ustawy, która kompleksowo rozwiązałaby problem rewindykacji dóbr kościelnych skonfiskowanych przez carat w okresie zaborów.

PARLIAMENTARY WORK OF THE 1919–1922 LEGISLATIVE SEJM ON THE VINDICATION OF THE CHURCH ESTATES CONFISCATED BY TSARISM

After the January Uprising, Polish society, especially the Polish Church and the clergy, fell victim to repression by the government of tsarist Russia. Clergymen in large numbers were sentenced to death or deported to Siberia.

The Polish Church – the mainstay of Polish identity, was attacked in the heaviest way. In 1865 the government confiscated Church estates and stopped paying government salaries to clergymen. Moreover, in 1867 all the bishops were subordinated to the Board of Clergy in Petersburg. The limitation of the Catholic Church's rights meant total dependence of this institution on the tsarist government.

The Legislative Sejm debating between 1919 and 1922 made an attempt to vindicate the Church estates confiscated by tsarism. While tackling this issue, the Sejm worked on the return of the monastery estate in Dubno to Barefoot Missionary Brethren. It also tried to regain the church in Głębokie for a Roman Catholic parish. In addition, there were attempts to grant Barefoot Carmelites in Lublin ownership of their monastery which had been confiscated by the tsarist government.

Settling the above-mentioned matters was not an easy task. The aforementioned estates triggered a clash of interests between the Orthodox Church, the Roman Catholic Church and the state, since the government did not give up its plans to incorporate the estates in question into the State Treasury.

Nevertheless, the MPs of the Legislative Sejm did not manage to pass a bill which would completely solve the problem of the vindication of the Church estates confiscated by the tsarist government during the partitions.